

sterilka 3

stexice

april 1966

leto XIV

tezice stezice stezice stezice stezice stezice stezice stezice stezice

Tretja številka Stezic prinaša:

Jurčičev dinar	3
Ob literarnem večeru	4

MLADI LITERAT:

Aleš: Formula	8
Aleš: Misli na Casablanca	8
Aleš: Telegram brez plačanega odgovora	9
Vane: Kako spomini umirajo	10
Aleš: Balada	11
Aleš: Neskončnost končnosti	12
Vane: Daleč od samega sebe	14
Carmen: Življenje	14
Vane: Hrepenenje	15
Staša: Samota	15
Aleš: Rad bi povedal nekaj o umetnosti	16
Kitajske misli /zbral Dane Breščak /	18
Densov: Cesta in jaz	19
Densov: Iskanje	19
Vane: Nihče ne vidi sonca	20

Janez Penca: Kaj me kot človeka posebno moti	22
--	----

OGLEDALO:

ŠZD: Ni prostora in časa	23
SKŠ: Praksa	23
ESŠ: Kaj veš o Prešernu	24
Gimnazija: Sedma umetnost na pohodu	24

STEZICE, list novomeških srednješolcev, izhajajo enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: SLAVKO SPLIHAL (glavni urednik), DANE BREŠČAK, ZDRAVKO BUDNA, RADEKA DUNATO (odgovorni urednik), NINA GOLEŽ, MARJETA ROBIČ, MILE KOMELJ, PROF. JOŽL SEVER (mentor in korektor). Rokopisov ne vračamo. Cena izvoda 60 din
Naslov uredništva: Gimnazija, Novo mesto, Cesta herojev 5.

JURČIČEV DINAR

Gotovo ste že slišali ali brali, da so stiški gimnazijci sprožili akcijo "Jurčičev (novi) dinar". Denar, ki bi ga na ta način zbrali, bi skupaj z denarjem, ki ga bo prispeval Republiški zavod za spomeniško varstvo iz Ljubljane, bi porabili za popravilo Jurčičeve rojstne hiše na Muljavi, razen tega pa bi, če bi bilo dovolj sredstev, uredili še etnografski muzej. Akcija je vsekakor hvalevredna, čeprav se zdi, da ni dovolj dobro organizirana. Ker je tudi naše uredništvo mnenja, da bi bilo škoda prepustiti Jurčičevo rojstno hišo, pomemben kulturni spomenik, in številne etnografske zanimivosti tega predela slovenske zemlje, ki ga je za vedno ohranil v svojih delih naš priljubljeni pisatelj-rojak, smo se odločili, da med novomeškimi srednješolci začnemo pobirati "Jurčičev dinar" za obnovitev njegovega domačega ognjišča. En novi dinar tudi za dijaka ni prevelik denar in mislimo, da ga bo vsak iz srca, zares rad prispeval. Spomnite se pri tem, da je Josip Jurčič v svojem pripovednem delu upodobil domače življenje v preteklosti in sodobnosti ter opravil med Slovenci pomembno družbeno in narodnostno nalogo. 3. maja bomo praznovali 85. obletnico Jurčičeve smrti; njegovega spomina ne bi mogli počastiti bolje, kot da zberemo denar za obnovitev njegove hiše na Muljavi. La to več kot zasluži, zgovorno pričajo njegova dela. Sezite po Desetem bratu, Lomnu, Hčeri mestnega sodnika, Cvetu in sadu, Sosedovem sinu, Doktorju Zobru ali Juriju Kozjaku ali katerem drugem njegovem delu. Spomnite se, s kakšnim veseljem ste prebirali Jurčičeve mladinske povesti, kako ste živeli z junaki njegovih del in trepetali zanje. Spomnite se, da je Jurčič eden najpriljubljenejših pisateljev med Slovenci. Bil je velik človek in pisatelj, pristaš svobodomiselnih in narodnostnih načel, z vsem srcem predan svoji domovini in svojemu rojstnemu kraju. Ne pozabite tega, prispevajte novi dinar, mislite na rodove, ki bodo prišli za nami in ne dovolite, da bi zob časa uničil še živ spomin na velikega sina slovenske zemlje, JOSIPA JURČIČA.

Ob literarnem večeru

Letošnji literarni večer mladih literatov, ki sodelujejo pri Stezicah, je minil. Mnenja o njem so deljena, še posebej pa o kvaliteti posameznih del. Prav zato smo se odločili, da izvedemo med našimi bralci in poslušalci na literarnem večeru malo anketo. Žal se nekateri niso hoteli odzvati in tudi zapisati svojega mnenja, a tudi teh nekaj odgovorov, ki smo jih zbrali, zgovorno kaže, kakšen je vtis, ki so ga zapustili stezičarji.

Prof. VELJKO TROHA: Pozdravljam aktivnost stezičarjev tudi v smeri, kakršno so pokazali na nedavnem literarnem večeru. Posebno je ta večer uspel v organizacijskem smislu, saj je potekal lepo, načrtno, brez zapletljajev. V razglabljanje o vsebini se je v kratkem mnenju težko spuščati, imam pa vtis, da publika, h kateri se prištevam, ni mogla dojeti umetniške vsebine tako, kot je bila doživeta tedaj, ko jo je avtor oblikoval. Razlog za to je najbrž v tem, da je bila v ospredju posredovane poezije predvsem forma, ki je navaden ljubitelj poezije ni preveč vaju. Vsekakor pa je kar tragično, da večina poetov, katerih dela so bila posredovana na literarnem večeru, misli predvsem na hudo, na smrt, ali pa se vsaj ukvarja z mislijo na smrt. Manjka optimizma, vere v življenje, pa tudi v tako, ki ga je treba izboljšati in se zanj boriti. Saj si boljšega življenja ne moremo ustvariti s tem, da ga ignoriramo, da se od njega obračamo proč, temveč da ga živimo in ga skušamo spreminjati. Ne morem si kaj, da si ne bi predstavljal umetnosti bistveno v drugačni luči, kot si jo predstavlja avtor pesmi Rad bi povedal nekaj o umetnosti. Zdi se mi, da si s takim, rekel bi, ironičnim pogledom, ne moremo pridobiti publike, za katero dejansko ustvarjamo.

Prof. ELZA DOBOVŠEK: Bil je topel in svetel, literarni večer stezičarjev. Zazdela se mi je, da bo tak, že ob vstopu in ob pogledu na preprosto, a estetsko urejen oder. Nimam namena ocenjevati poezije mladih, ki smo jo slišali ta večer. Mene je prevzele njena človečnost. Nič junaškega, kot da mladi ljudje nimajo prilike, srečevati resničnih junakov — vendar je iz tekstov, posebno iz veznega teksta, odseval iskren, samosvoj duh mladosti. Mladina si bo ustvarila nov svet. Zato ne mara zaključevati stavka le z eno piko, ampak vsaj s tremi...

MOJCA MODIC: Literarni večer Stezic je potekal v znaku moderne poezije. Čeprav se slišijo različna mnenja o moderni umetnosti, vidimo, da je našim mladim literatom ta pri srcu. Ob domiselni in učinkoviti sceni in režiji je poezija naših mladih ustvarjalcev vsaj vzbudila v nas zanimanje za moderno smer v umetnosti, če že

ni "vžgala". Ugajala mi je poezija Mirana Koviča, posebno pa Splihalova. Njegova pesem Neskončnost končnosti je nam mladim še prav posebno blizu.

Ljudje se pritožujejo nad izrazom "avantgardne" poezije, ki je nov in zato res marsikomu tuj, a če hočemo, ga razumemo. Tako kot mladi lahko ljubimo Bacha in moderno glasbo, naj tudi starejši vsaj skušajo razumeti poleg starejše tudi moderno poezijo.

IRENA GLONAR: Letošnja literarna bera Stezic je precej skromna. Še bolj kot ob prebiranju našega glasila smo to občutili na literarnem večeru. Prireditelj je za ta večer dovolil nastopiti le štirim avtorjem, žal v škodo večera. S tem je večeru, ki je bil sicer solidno pripravljen, odvzel pestrost. Manjkalo nam je drobnih, občutenih pesmic, ki jih lahko hitro razumemo in nas tudi zadenejo. Zakaj je bila Barica Videčnik zastopana le z eno pesmico? Zakaj v Stezicah objavljeno Nočkinu V ulici na pol pozabljenih spominov ni bilo sprejeto v ta večer? Zakaj je smel Slavko Splihal nastopiti kar z devetimi deli, da je ta večer izzvenel pravzaprav v njegov večer? (Podatek ni točen, S. Splihal je sodeloval na literarnem večeru le s sedmimi deli, F. Skal namreč ni njegov psevdonim, kot meni avtorica tega prispevka. -op. p.) Zdi se mi, da bi nekatere njegove pesmi lahko izostale, zlasti tista Rad bi povedal nekaj o umetnosti, v kateri je povedal zelo malo. Tudi pesmi, iz katerih smo slišali Lorco in še koga, ne spadajo v javnost. Zame je bila od njegovih najboljša zadnja pesem Neskončnost končnosti, sicer pa so mi najbližje in najbolj razumljive Kovičeve pesmice.

Prof. VIDA JELENIČ: Mladim avtorjem, ki so se nam predstavili s svojimi literarnimi deli na minulem večeru Stezic, gre za njihovo delo vsekakor priznanje. Scena in režija sta vredna vse pohvale. O poeziji sami so mnenja deljena. Ugajale so mi Kovičeve pesmi; priznati je treba, da je v zadnjih letih precej napredoval. Splihalova poezija, še posebej Rad bi povedal nekaj o umetnosti, je bila mnogo težje razumljiva, zato se ne upam soditi o njej. Zadnja pesem večera, njegova Neskončnost končnosti, pa je povedala marsikaj o mladih in mi je močno ugajala. V Stezicah samih pa sicer pogrešam prevodov, ker se mi zdi, da bi dobri pesniki lahko tudi dobro prevajali. Nekateri menijo, da v Stezicah sodeluje premalo avtorjev, meni pa se zdi, da se danes preveč ljudi "ukvarja" s poezijo, tako da je včasih težko ločiti dobro od slabega.

RENATA BAČER: Po mojem mnenju je literarni večer Stezic odlično uspel -dokaz, da smo gimnazijci tudi sami sposobni organizirati kvalitetno kulturno prireditvev. Soditi o pesmih je precej težko, ker avtorji uporabljajo nov način izražanja svojih misli in čustev. O tem novem slogu so mnenja precej različna. Zdi se mi, da ga vendar ne moremo odklanjati, saj smo na literarnem večeru slišali nekaj lepih pesmi. Morda res niso vse na najvišji ravni,

a vendar je večer uspelin mislim, da bi javnost, ki današnjo mladino tako rada kritizira, lahko pokazala več zanimanja za literarni večer Stezic.

LEON KOROŠEC, sodnik za prekrške mladoletnikov: Literarni večer Stezic je bil zame prijetno doživetje. Efektna odrska scena, vezni tekst in recitatorji, ki so podajali literarna dela mladih tekoče in prepričevalno, so napravili name zelo lep vtis. Recitirana dela so mi ugajala, pogrešal sem le vedrine in optimizma, brez česar si ne morem predstavljati mladega človeka. Želim, da bi se spet videli!

FILIP ROBAR: Umetnost je vselej upor proti brezupni mehaniki življenja. Umetnik, ki se upira vsiljivemu, banalnemu ritualu vsakdanjosti, je tisti, ki stopnjuje svobodo človeka in sveta. Naše konkretno družbeno življenje je postalo mehanika, naši človeški odnosi mrtvaška ladja, polna plesnivih in donečih puhlic. Vsako dejanje mladega človeka, ki hoče nagristi mrtvi oklep te tihe, potuhnjene ladje, je odsev upornosti, dobre, zdrave ~~upornost~~ upornosti človeka.

Večer poezije, ki so ga pripravili sodelavci Stezic, je tako dejanje, ne glede na kakovost pesmi in proze, in človeku je prijetno, ko zapazi, da njegovo bližnje okolje ni zgolj mlaka čemerne, vdane, zbirokratizirane in stehnizirane usnulosti. Sodelavce Stezic in vse mlade nekonformistične ljudi bi rad srečal pri še doslednejšem preglabljanju človeških odnošajev in pogledov na vrednote današnjega človeka.

Prof. IVAN BEZNIK: Skupno mladim pesnikom Stezic je, da zavračajo Schopenhauerjevo "čisto oko sveta", brezinteresni kult Minerve, kontemplacijo Zepota, privzdignjeni mir umetnosti. "Bit je strašna, gledanje blaženo": njihove pesmi rastejo na kamnih "strašne biti", ne pa iz larpurlartistične iluzije gledanja. Razumejo naš čas: NE ESTETIKA, AMPAK BIVANJE.

Slavko Splihal: Žal mi je, da si mojo pesem Rad bi povedal nekaj o umetnosti nekateri tako napačno razlagajo. Zgodilo se je:

...potegneš dolgo dolgo dolgo črto
pa jo pogledaš pod mikroskopom
in si razočaran...

zakaj v resnici:

...umetnost je iti in vse drugo
naravnost...

Napravili so jo krivo (v pomenu neravno). Pozabili so pri tem, da noben vzrok ni nekaj absolutnega in da je treba dejstva logično povezati, če se med seboj pobijajo, se pravi: negirajo negacijo. Očitajo mi, da so besede po smislu in pomenu razmetane in zmetane, ker stoje tako, kot jih mislijo ali mislimo v življenju. Ker govorim o umetnosti, ki ne bi smela biti to, pa ji nekateri tako vrednost priznavajo? Ali nimajo ti nekateri za umetnost Beatlese in

njim podobne, osladne filme? Se mar res ne menijo za denar? Očitajo mi, da so bile nekatere besede na literarnem večeru izgovorjene v smislu, kot bi poslušalci sodili med zagovornike take ž "umetnosti". Prvič, govoril sem v tretji osebi množine. Drugič, tega nisem očital nikomur v dvorani, če pa kdo misli, da se je to tikalo tudi njega, ima prav. Tisti, ki ve, da ni tak, si tega gotovo ni vzel k srcu, besede so zadele le tistega, ki se je čutil prizadetega. Mislim tudi, da v ironiji ni nič tako zelo slabega, ča dejstva niso iz trte zvita. In niso, to mi morate priznati.

Mnogi nam očitajo tudi, da smo pesimisti. Mi sami se ne čutimo taki, a je že tako, da se človek v (trenutni) žalosti laže izpove. Nikamor pa ne vodi to, da bi izpričevali to, česar ne vidimo, da bi vpili o o o kako smo zadovoljni (kako prav ima Šalamun), če to nismo. Morda pa so pesimisti tisti, ki jih tako moti pesimizem (če naj mu tako rečem, čeprav to ni dober izraz) v naših delih in ga tragično jemljejo. Mi ga ne! Nočem naše in moje poezije proglašati za visokoletečo umetnost, ker to v resnici ni. A saj smo še mladi in lahko le obžalujemo, da nas nekateri niti ne poskušajo razumeti. In še to, ker nekateri menijo, da je moj pogled na umetnost zgrešen: ironičen sem do tistih, ki mislijo drugače kot jaz:

"... in mnoge stvari bodo umrle
a umetnost ne bo
dokler bo še kaj človeka"

MATURANTSKI
GIMNAZIJCEV
23. IV. PLES 1966
DOLENSKE TOPLICE

PREDSTAVLJAMO VAM

Sebastien Pie

aleš:

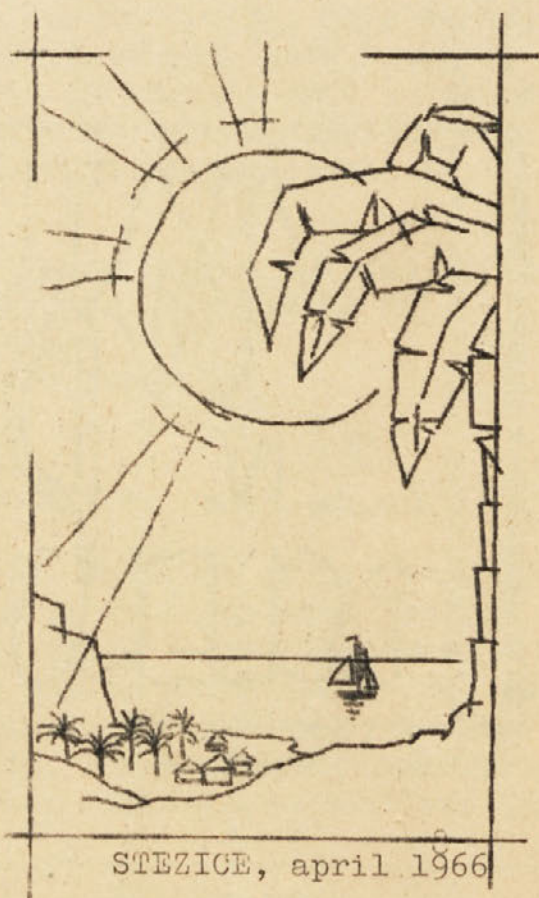

glas poginulega
v puščavi
povsod so razžrti rjasti
križi
in sobalž pomeni
nevarnost
in bedaki umirajo
v petek
in sedmi dan je počival
bog
gradite barke
zabijte svoj razum
v deské
in ne molíte

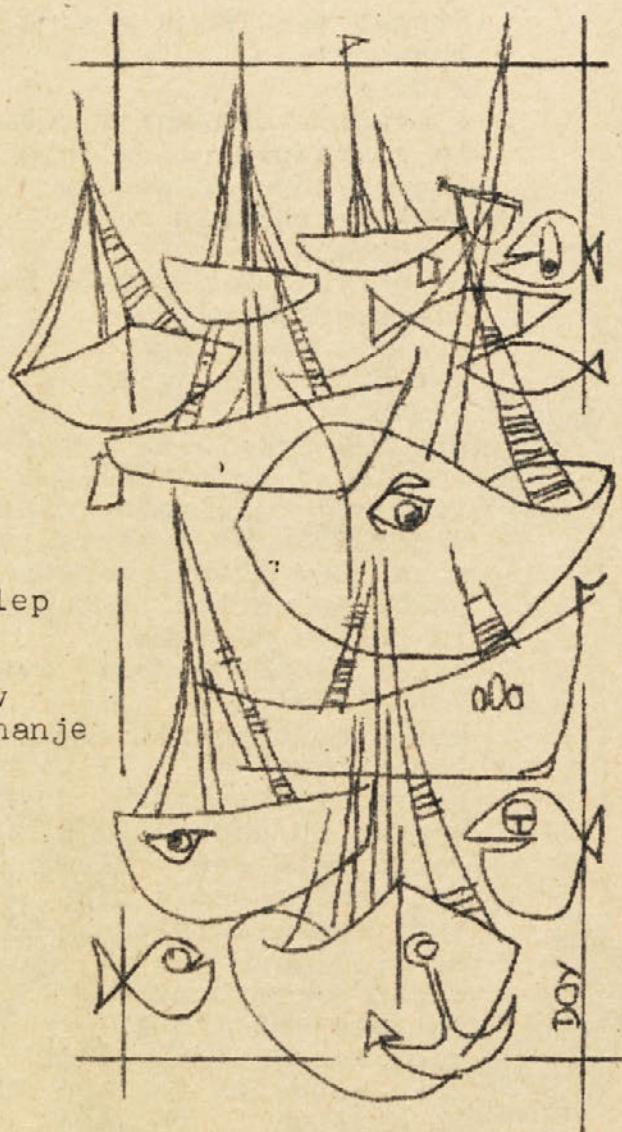
misli na casablanca

Il n'y a pas de rose
Sans épines

vrzite tiste vrtnice proč
ker me ubijajo
ne morem več hrepeneti
ne morem te več imeti rad
razbiti kozarci ljubezni
na mizah pokritih
s krvjo
me bijejo po očeh
gnila misel mi je skalila spomin
meseci z ananasom
in brez ananasa
banane
pozabil sem jih
zaželel sem si iti v belo mesto
sedel bom pod zelenimi palmami
v hladu
pred menoj bo klečala vročina
balzam za oči
sonce nad oazo
veliko sonca moram imeti
da si bom zaslužil boljšo smrt
in vode mnogo vode
in zelenih rastlin
svetlobe

školjko polno morjá
 si bom obesil okoli vratu
 in odpiral jo bom
 vsak dan malo
 razkrila se bo prav počasi
 morda bom našel v njej
 biser kaj bi z njim
 pogledj mesec je vzšel
 pa je še vedno tamá
 kupil bom mnogo
 svetlobe in banan
 in še mnogo školjk
 iz nekaj belih lat
 bom zbil barko
 prostora bo le za dva
 morda bom pustil med vejami
 del sebe ne bom vesel
 srca ne morem izžgati
 rad bi razbil svoj prozorni oklep
 in zasadil mahagonijevo drevo
 sredi bele oaze
 nikoli ne bom postavljaj križev
 zakaj bi razpenjal svojo dušo nanje
 in se ujel v elipso
 vrnitev je odhod
 enkratnost postaja enolična
 steptane misli so razbile temó
 ena in ena ostaja dve
 listi v vetru
 krvavenje
 izobesil sem svoj ponos

Je desire vous commander
 Un costume complet

v noči od sedmega na osmi marec
 sem padel v reko
 črnih tulipanov
 sam

čist
 izobčil sem misli in preklel svetega duha
 ki me je pahnil v grob
 tulipani

črni kot noč
 psi
 sklenil sem poiskati sla
 da bi odnesel pismo
 k spomeniku živih rok
 čutil sem jih
 pasti so postavljene v vrsti
 tulipani

črni kot noč
 TULIPANI

TELEGRAM
 BREZ
 PLACANEGA
 ODGOVORA

Strgal bom ikone z zida
 rumenega
 reži se
 s svojimi umazanimi zobmi
 in zastruplja glas sobe
 ikone stare razpadajo
 brez metra časa so
 razpadajo
 z zastrupljeno glasbo besed
 ožemamo lupine barv
 otivele so
 kot kipi brez ograj
 zastrupim se
 pil bom bolečino v vodi
 in nikjer ne bom slišal odmevov brez kril
 tudi metulji imajo krila
 usedajo se na cvetove ikon
 nekoč sem razbil lonec
 padel je na tla brez šuma
 in prišla je mama
 morda se nekje daleč svetlika
 sem slišal
 kmalu bodo podrli cerkev
 lepe ikone so
 barva odpada počasi
 cerkev bo podrta in ikone
 razbij jih sam moraš jih
 nihče ni rojen v biku
 tudi vroče asfaltne zemlje
 se slišijo v vonju
 sicer pa boga ni
 in zakaj so ikone
 pobiramo jih na cestah
 prvo vstavimo v steno duše
 ob rojstvu razumeš
 nato hodiš po cesti
 in pobiraš ikone
 in potem hodiš v šolo
 in pobiraš ikone
 in potem hodiš
 res cerkev bo kmalu do tal
 nihče je ne more postaviti
 poklical bom delavce
 ikone brez krvi
 je zelenje brez barve
 podrl bom steno
 dovolj je ikon
 še je nekaj krvi
 se čudiš
 podrl bom steno in cerkev
 podiram jo od rojstva
 vsak jo podre
 vsak
 preveč se reži
 in glasba z odpadki
 se valja po valovih

Vane:

Kako
 spomirni
 umirajo

Nloš

Balada

Razbiti tramvajimoje ljubezni
zvite poti
jokajoči vetrovi
sivih dni in noči
našel bom gobo
s svoje table življenja bom zbrisal
spomine
naj bo bela

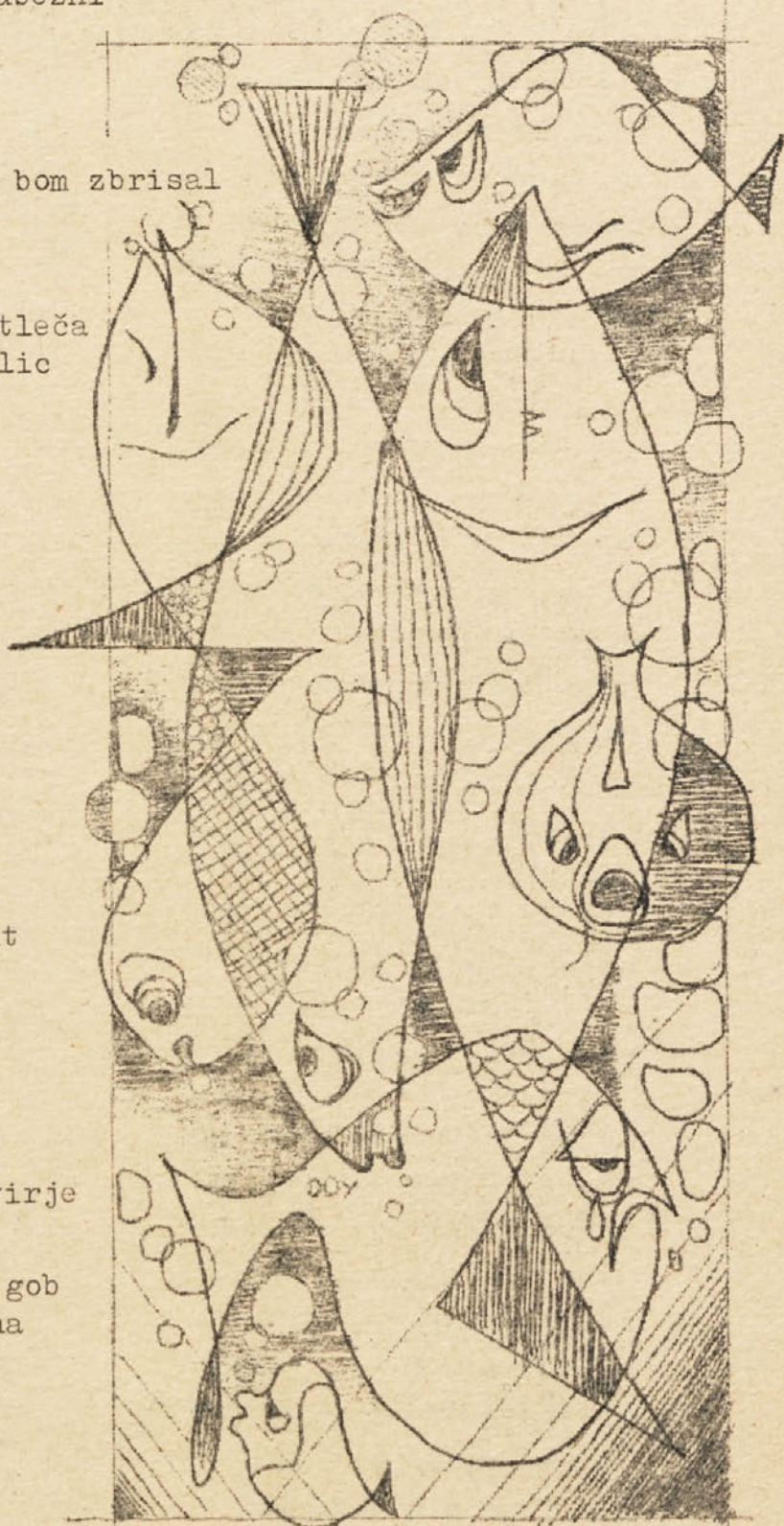
čista

svetleča

ne maram škatlice vžigalic
za srce
z vsako ki zagori
umre del mene
vsaka prižge v duši
novo bolest

začel bom z ničem
in umrl
začel bom s Teboj
ne morem Ti dati roke
ker pomeni slovo
zakaj je ljubezen
čša brez pokrova
in izhlapeva
kot topli poletni asfalt
zakaj moraš iskati
srce tudi v blatu
in te preganjajo psi
ne morejo razumeti
vpijejo
nočejo pravi srce
in močvirje ostaja močvirje

nikjer ne morem dobiti gob
zakaj je tabla tako črna
vžigalic je vedno manj

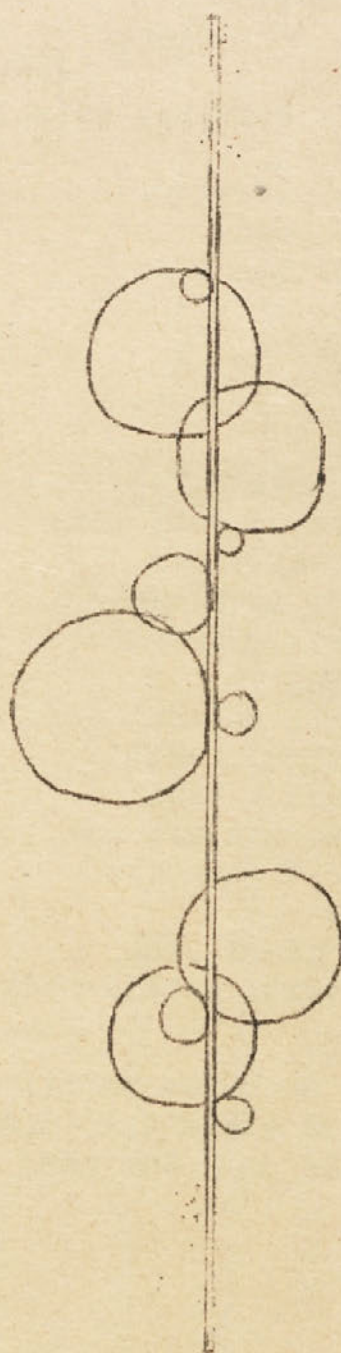

dilej

KONČNOSTI
NE SIZINOVANOSTI

Začetek ni začetek
 in konec ni konec
 ni ne začetka ne konca
 kdo pravi
 da sta ravnini dve
 le ena je
 in okrogla
 bog ve zakaj
 v sredi je ni
 hodimo le po robu
 in se sprenevedamo
 na svoji poti
 nihče ne more noter
 rojstvo ni začetek
 smrt ni konec
 pot vodi v krogu
 lahko pridemo okoli
 ali pa tudi ne
 prehitevanje je stvar
 premera živih koles
 ki teptajo mrtve

 nekaj je treba delati
 ne ve se kaj
 lahko čvekamo
 dolga latinska imena
 brez pomena
 mečemo se ob tla
 ko igrajo rolling stones
 pijemo žgane pijače
 požiramo dim viržink
 treba je pač nekaj delati
 na predolgi

prekratki poti
 od ne ve se česa
 do nečesa
 nekdo ali
 ne ve se kdo
 še vedno čaka nate
 nekje ali
 ne ve se kje
 za nekaj gre
 ali ne ve se kaj
 tudi bedakom je vredno
 živeti
 morda te čakajo črvi
 ne smeš jih
 razočarati
 ne moreš
 o srečni blazneži
 lahko umrejo stokrat
 pa še živijo

na koncu stavka
 ne bi nikoli smela
 stati pika
 ker kaže na
 končnost neskončnosti
 to je blazno
 je brez smisla
 velike smrdljiva
 nadišavljena snet
 vedno je
 Nekaj
 ne ve se kaj
 Nekdo
 ne ve se kdo
 Nekje
 ne ve se kje
 in še naprej ostajajo
 t r i p i k e . . .

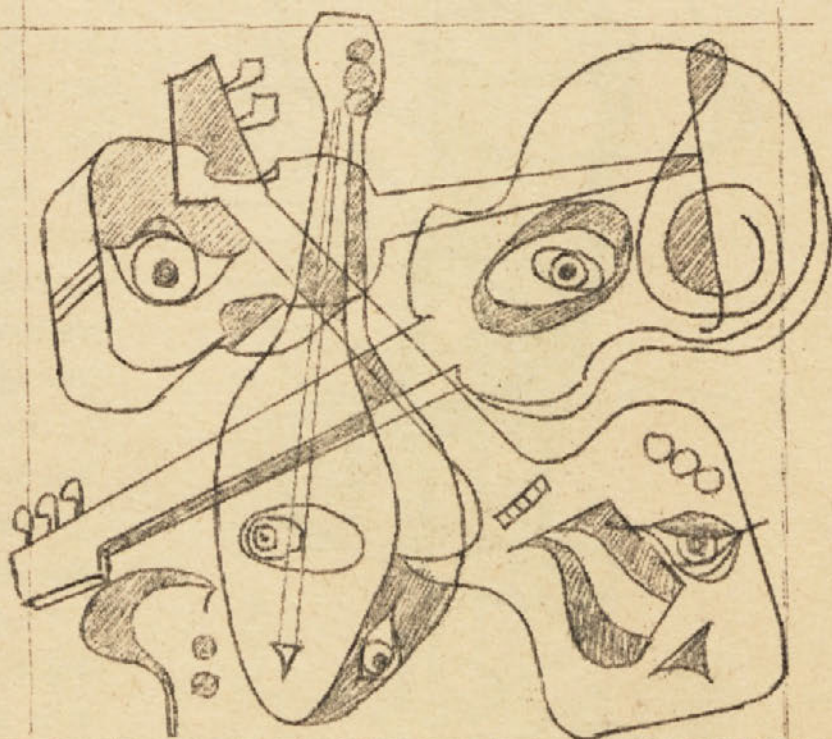
VAJE
Daleč od
samega
sebe

CARMENI

ZIMENJE

Kaj je življenje?
To je kitara napetih
strun, ki doni
iz dneva v dan.
Človek živi na teh
strunah,
majav je...
Kadar struna
popusti,
popusti tudi on.
Kadar se napne,
se dvigne
in pogleda v svet.
Komaj se poskuša
ozreti okoli sebe,
že se struna napne
in počí.
Stvar na njej
utihne,
ugasne,
zagrne se v večni molk.
Nihče ga ne predrami,
prav nihče,
niti najlepše
donenje
usodnih kitar.

Ne zamerite,
ker teče kristalna vođa svojo pot
in ji ne vidite v hrbet.
Tudi čutiti je ne morete,
ker ni modre luči
med zvezdami njenih las.
Žarki se ubijajo ob steklu
in vse je mirno,
kot bi pričakoval, da pokličejo...
Ne prideš do resnice,
tudi še se utapljaš
v gričih svetlobe in trte.
Nikoli ne prideš do izvira misli,
prej boš umrl.
Vođa bo tekla,
odnašala bo tvoje uvelo listje
in morda tudi tebe
s črnim pletom spoznanja,
da si nekje
daleč od samega sebe.

VANE

HREPENENJE

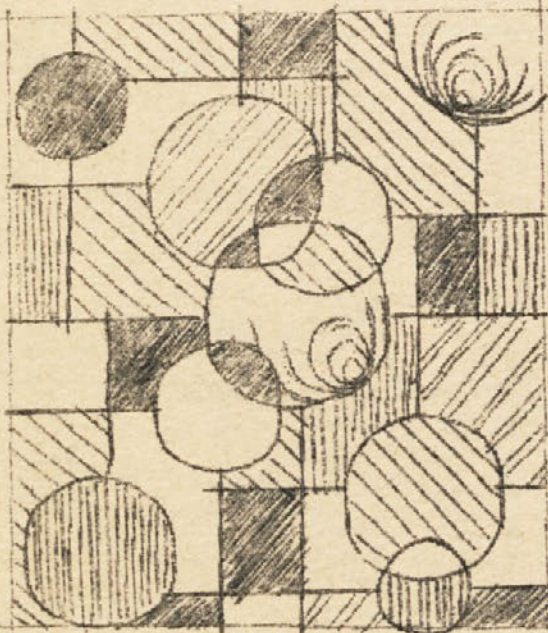
Grem med drevesa
in trave, s snegom posute.

Hiša, mirna med drevesi,
čakan, čakan,
ni kresnic v sobi.

Sence drevoreda
na hrbtu mi slonijo.

Vzel ti bom, rdeče nebo,
tvojo ljubezen,
vzel ti bom, drevored,
veje sanjave,
vzel ti bom, reka,
tvoj mir,
vzel ti bom, trava,
tvoje upanje.

Nekaj njenega,
nekaj svojega (vsaj malo)
moram imeti!

Saša

Samota

Samotne so vse moje misli,
počasni koraki,
samotne so moje oči
med vejami
razcvetlih dreves.

Ljubim samotni govor
v rokah prekrasnih rož.

Prihajam k drevju,
drhtim v lahni vetriču...
Vidim mesec
in slišim otožne zvoke
iz daljave.

Veselila se bom v
tihem svetu samote.

Ozke, komaj
pričete poti
mi odkrivajo nebo.

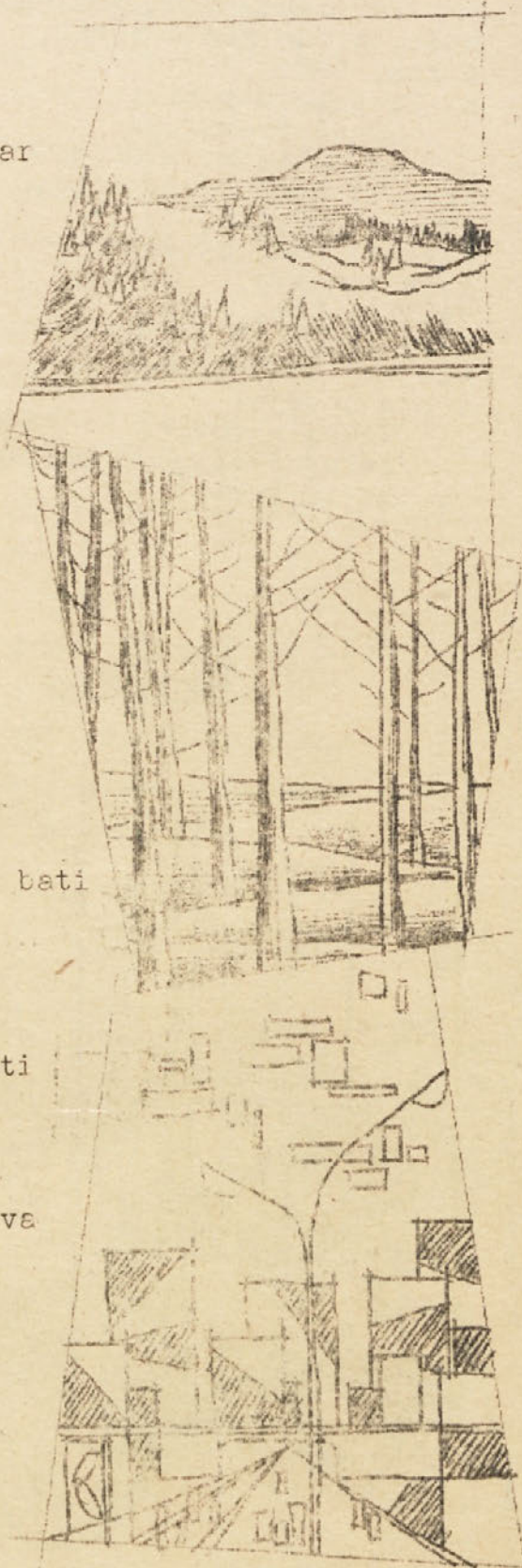
Odhajam...

Beli cvetovi dreves jočejo
le v temi.

ales

rad bi povedal nekaj o umetnosti

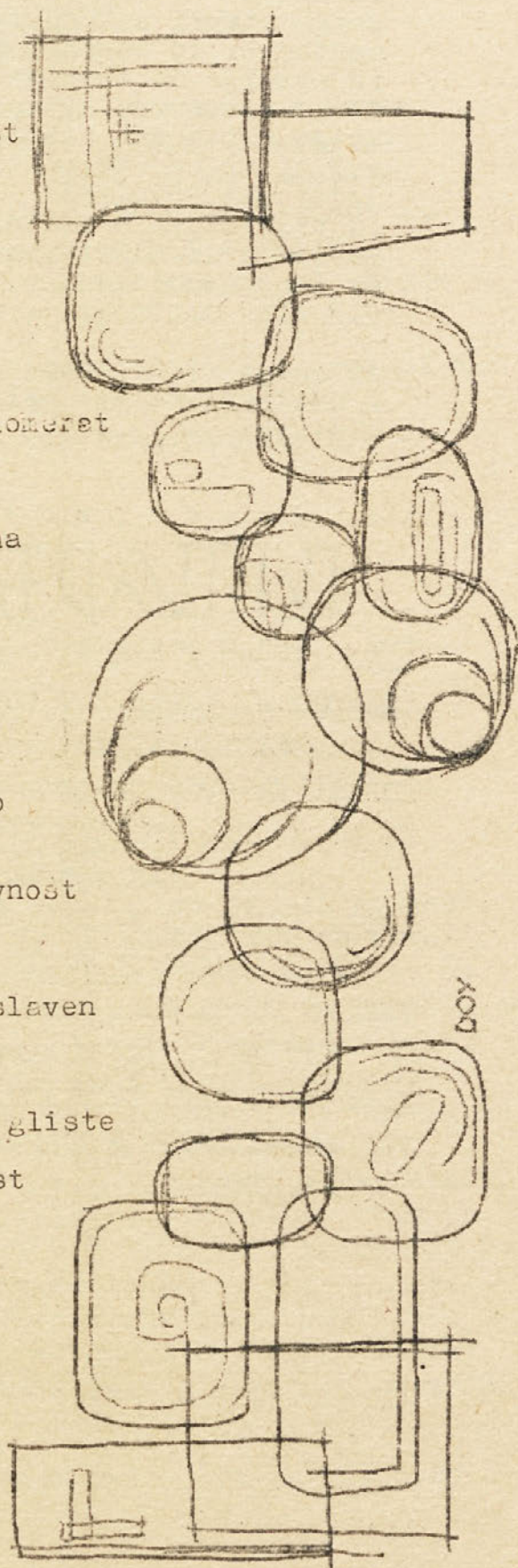
Človek ne more misliti vsak dan
 kdo bi potem delal
 zato imamo umetnike
 poti nikakor niso osempljene
 umetnost je sorazmerno težka stvar
 biti umetnik pa je
 lažje ali težje
 kakor se pač vzame
 jutri bom pojedel kolač
 stvar je lahko kočljiva
 če prodajaš svoje telo
 samo po sebi
 brez primesi
 danes je umetnost živeti
 z malo ali nič denarja
 rad bi poznal umetnika
 umetnika
 ki bi mi pokazal sredstvo
 da bi živel brez čela
 lenaril
 idila v gartenlaube iz 1900
 nikjer ni ljudi
 ki bi te hoteli požreti
 lahko si sam in opletaš
 z nogami
 z rokami
 z mislimi
 lahko si sam sebi enek
 ostajaš popoln in se ti ni treba bati
 da bi opletali tudi z gobci
 živali ste
 rad imam svoje kosti
 rad imam tvoje meso
 to je odlična sinteza
 a rad bi povedal nekaj o umetnosti
 nekaj besed o
 o umetnosti
 o umetnosti
 o umetnosti
 umetnost je ljubiti brez sovraštva
 to zmore le bog ki ga ni
 in sovražiti brez ljubezni
 to zmore le hudič ki ga ni
 rad bi ju spoznal
 pojdem opolnoči na pokopališče
 ni me strah
 metali bomo lobanje
 v bele kosti
 slišal bom spet kak dober vic
 umetnost se je danes smejati
 brez žalosti
 to mi morate priznati
 16

umetnost je tudi spuščati
namazane črve po platnu
da to je umetnost
in reči to je moje delo
gnusoba
kako moreš tako lagati
žal mi je teh ubogih črvov in glist
odnesite jih proč
nazaj k naravi

baje je samo sedem umetnosti
jaz jih poznam vsej triindvajset
lahko še kakšno več
šel bi na sprehod na luno
in pljunil na zemljo
bog ve kaj bi padlo dol
kakšen sprimek ali breča ali konglomerat
ali samo ubogi človeški pljunek
morda bi se kdo utopil
bilo bi mi žal trude
umetniku bi vseeno pomagal do kruha
kajti ne smemo pozabiti
da so tudi pogrebci umetniki
poti so slabe
ne moreš in ne moreš
naravnost naprej
treba je okoli okoli okoli
le v smrt greš lahko naravnost
in v geometriji
potegneš dolgo dolgo dolgo črto
pa jo pogledaš poč mikroskopom
in si razočeran
umetnost je iti in vse drugo naravnost
umetnost je napraviti samomor
prideš v časopise a nisi slaven
samo žalostni te pomilujejo
umetnost je biti brez denarja in slaven
in še marsikaj se mi zdi
ne morem vsega realizirati
sploh se mi zdi da smo uboge reve
razen seveda če odštejemo črve in gliste
sintetiziramo svoje namene
umetniki so ker umirajo za umetnost
zakaj ne priznate resnice
strah vas je
lahko ste zgoraj ali spodaj
nič vam ne pomaga
bog je pravičen sodnik
se pravi smrt se pravi zemlja
se pravi črvi
največji umetniki so
tudi mene je strah
a ne smrti
ali da ne bi umrl
pobijte se in pijte kri
kaj sploh
čakate

nič vam nočem
STEZICE, april 1966

DOY

M L A D I L I T E R A T

in sploh
 mnoge stvari so nepoti
 umetnosti in umetnikom
 in previjo da to nima nič skupnega z umetnostjo
 da je literarno literarno v smislu
 ki je umetnosti nasproten
 saj ni treba zaklepati vrat
 jedel bom čokolado
 in razmišljal o umetnostih
 morda je umetnost iskati nove umetnosti
 na tem znanstvenem področju bo treba angažirati
 več sil umetnost je znanost o umetnosti

in mnoge stvari bodo segnile
 a umetnost ne bo čokler bo še kaj č l o v e k a
 človeka

O X : X O - O X : X O - O X : X O - O X : X O - O X : X O

VOIVADŠVI MISLO

LEPA IN ZVITA ŽENSKA JE SOVA, KI PRINAŠA NISALČO.

ČELNOST JE LAHKA KOT FUH, TOLA LE ZA TISTE, KI SL E NJO
 LAHKO POSTAVIJO.

TISTI, KI SVOJO NALOGO RAZUME, PA JE NE IZPOLNI, JE PODEL.

ČE JE SKRENO IZDELAN ZAČETEK, MISLITE NA KONEC; KONEC JE
 POGOSTO SLAB. ČE HOČETE USPLTI — KLCNITE PRED KONCEM.

ŠTUDIRATI BREZ PREMIŠLJLVANJA — TO NE VOLI NIKAMOR.

PREMIŠLJLVATI BREZ ŠTUDIČANJA — TO JE NEVARNO.

ŽELETI DOBRO BREZ SLABEČA, NE PREE NERELA · SE PIAVI, NE
 LOVCLJ ČLNITI ZAKONCV NARAVL IN VESOLJA.

KLOR HOČE BITI ČLOVKOLJUBLN, NE SML DELATI NAFK.

VSA FLEMENITOST PRIDE OL SKLOČNOSTI, VSA VZVIČLNOST OD
 PONIŽANJA.

Iz francoščine prevedel
 Lanči Brešček

Densov

CESTA IN TIZ

Mokra drevesa, mokra cesta, mokro kamenje. Nikamor ne moreš sestiti. Svetlo okno v daljavi. Spomeniki! Snobizmu, spominu, spoštovanju??? Ciprese...Poglej roke: stare so in izmučene. Dež prši. Drobne kapljice prodirajo skozi tkanino. Počasi in z gotovostjo. Še cigareta ugasne. Vsi vstanimo! Vi in mi. Veliko naš je. Podobni smo si, enaki. Zgnili ste in mi gnijemo. Spomeniki snobizmu, spominu???

Star pes... Utrujeni koraki v mraku. Za-la-jaj! Nisi prebral * knjige o telepatiji? Nitke, kovinske in trdne umirajo v drhtenju. Kruha! Svež hrusta v ustih ves bel, sladak. Kar misli si. Objemi drog...

— Kolega, imaš cigareto?

— Imam, na.

— Ves, do zdaj sem bil na delu...

— Dobro, že dobro...

Koraki skozi mrak. Dež še vedno rosi. Poženi se v vodo, odleglo ti bo. Požgana drevesa v neonu...

Ah, kaj bi to. Ne maram tegá. Kaj, ko bi vseeno...? Neumen si in postaneš neumnejši. Razvoj... da, da. Ne pitaj lačne gosi! Crknila bo! Kaj, če ne pade na zemljo, kaj potem? Nič. Pada. Kaj, če ne pade? Kdo? Kaj? Kamen. Mora.

ISKANJE

Noč... Iskal jo je v gozdu, pa je ni našel, ker je bil pregost. Iskal jo je po ulicah in cestah, pa je ni našel, ker so bile pretemne. Iskal jo je ob reki, pa ni slišal njenih korakov. Še vedno išče... Iskal jo je na cesti. Črna, asfaltna se je vila ~~pred~~ pred njim. Povsod tišina, čudovito prepletena s šumenjem reke. Njegovi koraki so zamolklo udarjali ob asfalt, črn in masten. Nenadoma ni bil več črn. Zasvetil se je v čudežno lepi barvi, še šumenje reke se je izgubilo. Sam je bil, popolnoma sam... Zakaj sem tako sam? Ali sem res sam? Ne, nisem. Pa vendar sem sam. Še nikdar se nisem našel v ogledalu svojih želja. Lepo bi bilo, ko bi se našel; potem ne bi bil več tako sam. Nasmehnil bi se, razprostrl roke, čeprav so zdaj tako trudne... Ni te, ni... Iščem te. Zakaj tudi ti ne iščeš? Ne maram te take! Išči oči, ki božajo, išči ustnice, ki šepečejo — ljubil bi. Išči, čeprav ne najdeš. Lepo je iskati, lepo je iskati... A zakaj se obračaš? Ne hodi, slišiš! Ljubim te, ljubim, lju...

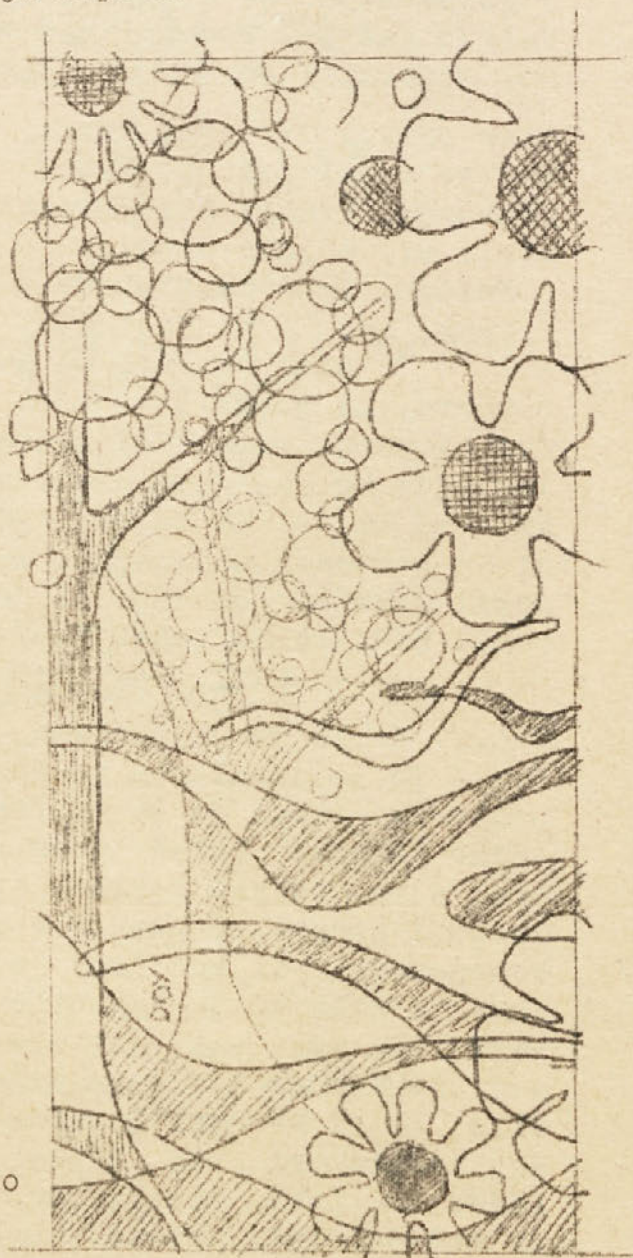
Glas se je izgubil v asfaltu, v šumenju reke. Črn je bil spet asfalt, slišalo se je šumenje reke — on pa je ležal na cesti, — mrtev...

NIHČE NE VIDI SONCA

Kame

Dan raztrgan
 azbest gori
 nihče ga ne more pogasiti
 in v tem je lepota
 ciprese se upirajo vetru
 in v tem je lepota

Dan je raztrgal tkanino
 in jo vrgel med ptice demonov
 in jo vrgel v luže blata
 komaj rojen je odšel
 ne žalujmo za izgubljenim
 to ostane med nami
 nekje daleč od nas
 v nas
 azbest je zgorel
 ostala so črna vlakna
 tkanine
 tkanine
 oblačimo se v lepoto
 nihče ne vidi sonca
 tudi mrtvi ne
 in so med nami
 zgorelo je daleč
 ugasnilo
 pepel
 žerjavica
 vedno tli to je žerjavica
 nihče je ne more pogasiti
 tli v duši kot greh
 ki ga odpusti lahko le bog
 mnogo lepote je v iskanju
 in tudi mrtvi iščejo
 in tudi živi iščemo
 iščemo iščemo
 prekmalu bomo umrli
 in mnogi umirajo
 nihče jim ne prinese rož
 in v tem je lepota
 in tudi rože so lepe
 in tudi ti boš umrl
 in nihče ne bo bral knjige
 in listi bodo odprli svetu dušo
 in žalovali bodo
 ptice demonov so ovile dušo
 in jo ponesle med križe
 železne križe pohlepa
 križi na nebu
 križi v duši
 križi v vetru
 razsodniki vseh
 pravični sodniki globoko v nas

ciprese se upirajo vetru
 in v tem je lepota
 in v tem je lepota
 mehki prsti ostanejo nemi
 raztrgani kosi bele tkanine

SZD

OGLEDALO

KI PROSTORA IN ČASA

Novomeška šola za zdravstvene delavce deluje v dokaj svojevrstnih, a tudi težkih razmerah. Obiskuje jo nad sto deklet, šola pa ima tudi izredni oddelek.

Že tri leta gostujejo dekleta pod tujimi strehi: v prostorih novomeške Gimnazije, v bolnišnici, v Zavodu za zdravstveno zaščito in v šolskem centru za gospodinjstvo. Kaj pravijo o tem same?

"Naš delovni dan je razdeljen na teoretični in praktični pouk. S teoretičnim začnemo šele ob dveh popoldne, prakso pa opravljamo po skupinah dopoldne; med šolskim letom jo moramo opraviti na vseh oddelkih novomeške bolnišnice.

Navedno delujejo na šolah druge stopnje poleg mladinske organizacije tudi različni krožki, v katerih se dijaki lahko po lastni volji udeležujejo in tako koristno izkoristijo svoj prosti čas. Žal pa na naši šoli razen aktiva ZMS ne deluje noben krožek, pa tudi v mladinski organizaciji delo ne teče, kot bi moralo. Za to je več vzrokov. Eden glavnih je verjetno pomanjkanje izkušenj, velike težave pa imamo tudi s časom. Naj bo tako ali drugače, še mnogo naporov bo treba vložiti, da bomo lahko rekli, da smo aktivne mladinke.

Mislim, da bi dijakinje naše šole nujno potrebovale marksistični krožek, saj je družbenopolitična vzgoja pri nas precej pomankljiva. Tudi klub OZN bi nam bil dobrodošel, kajti sodobna mladina mora biti seznanjena z vsemi svetovnimi dogajalnji. Tudi dramski in druge podobne krožke bi rade imele, da bi popestrile z njimi naše življenje, ki se odvija le med šolo in praktičnim delom.

Res je, da nam praksa obremeni naš delevnik, pa vendar je v tem tudi naša prednost pred drugimi novomeškimi srednješolci. Med bolniki, ljudmi, ki hrepene po zdravju, spoznavamo življenje. Ob njihovem trpljenju in bolečinah, ob njihovem trdnem nasmehu se učimo. To je naša šola, šola, ki se je ne da nadomestiti s predavanji.

V prihodnjem šolskem letu se bomo, tako upamo, vselili v novo šolo. Tako bo rešen problem prostorov pa tudi za izvenšolsko dejavnost bo ostajalo več časa."

SPLICA FIŠER

PRAKSA

Kmetijska šola na Grmu je edina v Sloveniji, ki ji je še uspelo obdržati kmetijsko posestvo. Šola ima hmeljišče v Srebrničah, vinograde na Trški gori in v Smolenji vasi ter travnike, kjer dobimo dovolj krme za živino. Na njivskih

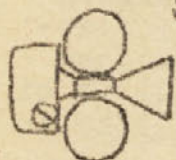
površinah gojimo krompir, pšenico, silažno koruzo in koruzo za zrnje. Razen tega imamo vsako leto tudi poskusne posevke pšenice v sklopu Kmetijskega inštituta Slovenije. Še do nedavnega smo imeli na naši šoli tudi drevesnico, toda z ukinitvijo sadjarsko-vinogradniške smeri pouka smo izgubili tudi to in zdaj imamo le še sadovnjak v bližini šole. Pred šolo pa skrbno ureju-

jemo tudi šolski park. Dijaki četrtega letnika opravljajo le delovodsko prakso, imajo pa tudi strojne in traktorske vaje.

Po učnem načrtu moramo imeti petnajst ur praktičnega dela na teden, vendar pa včasih delamo še dlje. Lenar, ki ga zaslužimo z delom med šolskim letom, hrani gospodarska skupnost šole, porabimo pa ga za ekskurzije in organizacijo šolskih proslav in zabav.

Naša praksa pa se ne konča s koncem šolskega leta; obvezno enomesečno prakso imamo tudi med počitnicami. Prvi in drugi letniki jo opravljajo na šolskem posestvu, medtem ko dijaki tretjega letnika odhajajo v zadruga in posestva po vsej Sloveniji in celo v tujino. Tako je v zadnjih počitnicah več dijakov bilo v Avstriji, dva pa na Nizozemskem in Danskem.

gimnazija

Sedma umetnost na pohodu

Krožki, ki -vsaj po imenu- so na gimnaziji, se ne morejo in ne morejo razživeti, izjema je le prirodoslovni krožek. Filmski krožek, ki je po stari navadi čez zimo sladko spal, se je ob zgodnjem pomladanskem vremenu spet prebudil in resno prijel za delo. Pri tem seveda ne gre pozabiti, da so se njegovi člani (in članice) odlično odrezali na oddaji Spoznavajmo svet in domovino v Ljubljani, kar je sicer že precej zastarela novica, a je vendar vredna vsaj omembe. Razen omenjenih dveh dela le še klub OZN, vsi drugi krožki pa spe spanje pravičnih.

Članek ni nikakršen slavospev filmskemu krožku. Primer le kaže, kako malo volje je treba, da delo teče, še več, da krožek odlično dela. Mladi pristaši sedme umetnosti bodo namreč posneli kratek dokumentarni film z delovnim naslovom "Tržni dan v Novem mestu". Nihče od njih ne pričakuje bogve kakšne kvalitete filma, toda hvalevreden je že njihov namen. Korda bo kdo ugovarjal, češ, če je denar, se že da delati. Pa ni res! Treba je najprej nekaj pokazati, da denar pride. Prav tega se večina krožkov premalo zaveda, ko tožijo, da ne morejo delati le zato, ker ni denarja. Verjetno manjka predvsem volje, te pa se za denar ne da dobiti.

Film je vsekakor zanimiv poskus, saj se v Novem mestu, še posebej na tržni dan, zanimivi motivi kar sami ponujajo. Z gotovostjo lahko trdimo, da bomo film kmalu lahko tudi videli.

ESS
KATJES
O PREŠERNU

Obletnico smrti našega velikega pesnika dr. Franceta Prešerna smo kot slovenski kulturni praznik proslavljali na različne načine, navadno smo v okviru dramskega krožka pri mladinskih urah organizirali razredne proslave. Letos pa smo se odločili, da priredimo tekmovanje z naslovom "Kaj veš o Prešernu?".

Tekmovalo je tridset dijakov, ki so bili razdeljeni v šest skupin. Vsaka skupina je dobila pet vprašanj in za vsako seveda po pol minute za premislek. Zmagovalca so določila šele dodatna vprašanja, člani te ekipe pa so za nagrado dobili Prešernove "Poezije in pisma".

JILKA AVBELJ

O G L E D A L O

Kaj me kot človeka posebno moti ---

Dosti je stvari na tem svetu, ki me motijo, da, celo take so, ki vzbujajo v meni dvom v človeka in ga slikajo s tiste strani, ki je najbolj živalska. Lahko bi rekel za krivico, da me pretrese, ali za pohlep, da me ujezi. Toda najbolj me zmrazi, ko pogledam na ljudi, ki se utapljujejo v denarju, ki skrivajo v sebi eno samo misel: divjo gonjo za materialnimi dobrinami, v kateri pozabijo na svoje pravo, humano bistvo. Ne morem govoriti o posameznikih, ki jim en novi dinar pomeni več kot deset Prešernovih pesmi, o takih, ki so v življenski borbi postali stroj, hladen, jeklen, brez duše. Toda taki so, srečavamo jih vsak dan in se tega niti ne zavemo.

Spomnil sem se na Kosovela, na predavanje, ki mi bo ostalo vse življenje v srcu. Beseda predavanje ni primerna za to, kar smo slišali od dr. Bratka Krefta, boljši izraz bi bil "razodetja". Šele ko sem zaslišal njegove besede, ko sem sprejemal tisto, za kar je Kosovel živel, sem začutil, koliko človeku pomeni duša, ki dela iz telesa človeka. Dvorana, kjer smo prizadeto poslušali Kosovelov dih, kjer smo prvič videli njegovo dušo, je bila kot izumrla. Pa kljub temu je vse živelo, bolj kot kdaj prej, telesa so postajala ljudje. Duše so se v pravem pomenu odpirale in mislim, da bi tudi največji materialist moral priznati v tem trenutku triumf ideje. Vsi smo pozabili na denar, ki nam življenje dela kruto, dolžniki so pozabili na dolgove in trgovci—če so bili med nami—na številke. Vsi pa smo bili dolžniki—Kosovela smo morali doživeti, mu zaupati, ker se nam je zaupal sam.

Malo sem zašel, toda to predavanje je v meni odkrilo človeka in me opomnilo na krivice, ki se gode na svetu, zmotilo me je v nekakšnem spanju, ki ga spe nekateri ljudje vse življenje. Spe, ker ne vidijo ničesar drugega kot denar, ki je na žalost še vedno sveta vladar. Nihče ne pomisli, da je vendar največ vredno tisto, kar te osreči duhovno, ne materialno. Vse potuje po eni sami cesti, ki je krvava od trupel. Te krvi, ki vpije v nebo, ne vidimo, slepi smo zanjo. Ne čutimo je, čeprav brodimo po nji in stopamo med trupli tistih, ki se na tej kruti cesti niso znašli, ki niso bili dovolj brezobzirni.

Moti me, da se svet tako počasi prebuja iz otopelosti in jeklene hladnosti, bolje rečeno, da se le na trenutke prebudi in spet še trdneje zaspi. Kje je tisti ideal skladnosti duha in materije in kdaj sta se ali se bosta ta dva pojma najbolj zbližala? To se sprašujem in moti me, ker ne najdem odgovora.

JANEZ PENCA

MATURANTOM oziroma skorajšnjim

DRUGA STOPNJA

STANDVANJE

POGOJI

SREDSTVA

PREDAVANJA

STIPENDIJA

IZPITI

NIHČE NE VIDI SONCA

VSAKA STOPNICA
PREDSTAVLJA
EN IZPIT
OZIROMA POGOJ

Spoustuj staro bajto,
da boš dolgo študiral
in se ti bo dobro
godilo na univerzi

STRMA JE
POT DO ZNANJA

BRUCI!

PREDAVALNICA

UNIVERZA

SPREJEMNI
IZPITI

VRS ↑

Gaudeamus igitur

GIMNAZIJA

BRUCOM in premislek

DARKO

